

J.G.C. RENARDEL DE LAVALETTE, 1923-1998

DOOR H.E. HENKES EN G.H.M. VAN LITH

Jan Gerrit Cornelis Renardel de Lavalette is tweede Kerstdag 1998 te Rotterdam overleden. Hij was een markante persoonlijkheid die veel heeft gedaan voor de oogheeskundige zorg, speciaal in de Rotterdamse regio.

Als derde van vier zonen werd Jan op 9 oktober 1923 te Soerabaja (Nederlands-Indië) geboren, waar zijn vader hoofdinspecteur van het Westers Onderwijs was. Zijn oudere broers studeerden reeds in Nederland toen hij in 1937 naar Rotterdam kwam, waar hij het Rotterdams Lyceum doorliep; zijn ouders en jongste broer bleven in Indië. Jan was in die tijd al vrij zelfstandig en woonde vanaf 1939 op kamers.

Nadat Jan in 1941 voor het eindexamen HBS-B was geslaagd, ging hij geneeskunde studeren in Leiden en werd lid van het destijds illegale Leidsch Studenten Corps. Hij werd in 1944 gearresteerd wegens het verspreiden van illegale kranten, maar kwam op Dolle Dinsdag weer vrij. Later in dat jaar passeerde hij de linies in Noord-Brabant en reisde via België naar Londen om zich te melden voor het KNIL. Hij diende ongeveer een jaar in Suriname, waar hij tevens de gelegenheid had zijn studie te vervolgen en het kandidaatsexamen af te leggen.

Terug in Leiden nam hij actief deel aan het studentenleven; hij was commissaris van de Sociëteit. In deze periode was hij een succesvol sportman. Zo maakte hij als roeier deel uit van de Njordploeg die in 1949 het hoofdnummer van de Varsity won en deelnam aan de Europese kampioenschappen.

Zijn artsexamen legde hij af in 1950, waarna hij tot 1952 werkzaam was op de afdelingen chirurgie en interne geneeskunde van het Havenziekenhuis te Rotterdam. Daarna werkte hij drie jaar als bedrijfsarts bij Shell op Curaçao. In 1955 keerde hij terug naar Rotterdam om zich te specialiseren als oogarts bij dr. H.J. Flieringa, toenmalig geneesheer-directeur van het Oogziekenhuis.

Jan trouwde in 1951 met zijn schoolvriendin Lilo Schmid, een in Rotterdam geboren en getogen dochter van Duitse ouders die in 1938 waren genaturaliseerd. Zij kregen vier kinderen.

Na zijn specialisatie vestigde hij zich in 1958 als oogarts te

32. J.G.C. Renardel de Lavalette. Foto Jean Korff.

Rotterdam. Hij was als stafarts verbonden aan het Oogziekenhuis en als oogarts-consulent aan het Havenziekenhuis. In 1962 werd hij geneesheer-directeur van het Oogziekenhuis. Flieringa, inmiddels hoogleraar aan de Universiteit van Utrecht vanwege de Stichting Klinisch Hoger Onderwijs te Rotterdam, was in 1961 opgevolgd door dr. H.E. Henkes, voor wie het combineren van de functies van hoogleraar en directeur een te zware opgave bleek. Gelukkig vond hij Jan bereid het directoraat op zich te nemen. Hun samenwerking is zowel voor het Oogziekenhuis als voor de universitaire oogheeskundige afdeling een bron van inspiratie en een grote stimulans voor hun beider werk gebleken.

Goed voorbereid na een cursus Ziekenhuisbeleid en Management heeft hij als geneesheer-directeur een belangrijke bijdrage geleverd aan de groei en ontwikkeling van het Oogziekenhuis tot een internationaal bekend instituut. Vernieuwing en kwaliteitsverbetering van de oogheeskundige zorg hadden zijn speciale aandacht. Hij was een groot voorstander van deelspecialisatie en van stafvorming in de ziekenhuizen. Enkele jaren na zijn terugtreden als directeur in 1974 werd hij, in goede harmonie met de toenmalige directie, de eerste voorzitter van de medische staf in het Oogziekenhuis.

In 1988 beëindigde hij bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd zijn werkzaamheden als oogarts-chirurg, een voordien nog ongebruikelijke stap. Tot in 1991 heeft hij de oogheeskundige praktijk beoefend.

Gedurende zijn werkzame periode en ook gedeeltelijk daarna heeft Jan vele bestuurlijke functies bekleed. Zo was hij secretaris van het Specialistenbureau. Als zodanig voerde hij overleg met de ziektekostenverzekeraars in Rotterdam. Een soortgelijke functie vervulde hij ook op landelijk niveau als secretaris van de Commissie Vakbelangen van het Nederlands Oogheeskundig Gezelschap, waarvan hij later achtereenvolgens vice-voorzitter en voorzitter werd. Voorts was hij secretaris van de Vereniging tot Instandhouding ener Medische Bibliotheek en lid van het Bataafsch Genootschap der Proefondervindelijke Wijsbegeerte. Mede gezien zijn kennis op het gebied van de integratie van specialisten van ziekenhuisorganisaties werd hij bestuurslid van het toenmalige Van Dam Ziekenhuis. Voor wetenschappelijke aspecten was hij bestuurslid van de Flieringa Stichting, de Stichting voor Ooglijders en de Hoornvlies Stichting Nederland. Bij de twee laatstgenoemde stichtingen was ook zijn bestuurlijke ervaring

belangrijk. Zijn maatschappelijke betrokkenheid blijkt uit bestuursfuncties bij de Rotterdamse Vereniging Blindenbelangen en de Tanna Wilhelmina Bruynzeel Stichting voor Blindenlectuur. Verder was hij betrokken bij de opleiding Technisch Oogheekundig Assistent en als adviserend oogarts werkzaam bij Visio Rotterdam (Instelling voor Revalidatie Slechtzienden). In het buitenland heeft hij zich met mevrouw dr. E. Pels ingezet voor het opzetten van een goed functionerende hoornvliesbank in Sri Lanka ten behoeve van hoornvliestransplantaties.

Hij hield voor zichzelf en ook voor anderen strenge ethische normen aan, zeker op het gebied van de gezondheidszorg. Tijdens bijeenkomsten kon hij zijn mening duidelijk formuleren. Zijn oordeel werd zeer gewaardeerd. Het is daarom alleszins begrijpelijk dat hij deskundige rapporten verzorgde ten behoeve van het Medisch Tuchtcollege en ook wel werd hij aangezocht als bemiddelaar bij problemen onderling tussen artsen. Zijn brede ervaring, luisterend vermogen en gezonde oordeelsvorming maakten hem voor deze vaak moeilijke, tijdrovende en meestal niet prettige taken uitermate geschikt. Het belang van de patiënt stond bij hem steeds voorop. Zijn houding ten opzichte van hen kan een voorbeeld worden genoemd voor veel artsen. Patiënten nodigde hij als het ware zijn spreekkamer binnen, hen vriendelijk met een glimlach begroetend. Hij stelde zich open op met de door hem veel gebezigde inleidende vraag: 'Wat kan ik voor u doen?'

Jan was vele jaren lid van de Rotary. Hij was opgeruimd van aard en hield van gezelschap, gezelligheid en feestjes. Befaamd waren de feesten die hij als directeur van het Oogziekenhuis organiseerde met als hoogtepunt het feest bij het 25-jarig bestaan van het ziekenhuis in 1973. Hij had vele vrienden, velen kenden hem.

De laatste jaren werden zijn lichamelijke mogelijkheden geleidelijk minder. 'Mijn wereld wordt alsmaar kleiner', zei hij zelf, maar hij klaagde niet. Integendeel, zijn belangstelling voor anderen en voor de oogheekunde bleef levendig. Het was een genot hem te bezoeken en met hem te praten. Hij kon goed en met belangstelling luisteren.

Jan Renardel de Lavalette heeft een vaste plaats verworven in de Rotterdamse historie en in oogheekundig Nederland.

Met dank van de samenstellers aan mevrouw L. Renardel de Lavalette-Schmid en aan mevrouw I. Kranenburg, zijn voormalige secretaresse, voor het mede bijeenbrengen van de gegevens.